

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 111

פרשת 'כי תצא' - ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי הלכות הל' בשר וחלב (אות א')

מצות תקיעת שופר / דברי הרמב"ם הנפלאים במצות תקיעת שופר / הטעם שהקב"ה לא ברא לאדם אשה עד שביקש / התרדמה שנופלת על האדם בראש השנה / חיזוק לנוסעים לאומן ר"ה אפילו אם לא מרגישים אורות / חוה ראשונה ושניה / ההתנערות שיש בהבל השופר / האשה הרוחנית - שנוצרת ממך כל שנה בתקיעת שופר / תקיעת שופר - המלכת הקב"ה עלינו - מתוך יראה / בקול השופר יש חרדה שחזקה מפחד / כשאדם קם מהשינה מתחדשת אמונתו / כמה בחינות של שינה / ע"י תקיעת שופר יש התחדשות המוח לאדם / כשתוקעים כאן למטה ה' משמיע קול שופר למעלה בינה מקום מיתוק הדינים ודינים מתעוררים ממנה / למה 'קרן' פסולה לשופר / תקיעה - אברהם, שברים - יצחק, תרועה - יעקב / כל הקולות של השופר עטופים בקול 'תקיעה' מלפני ואחרי / אש רוח מים - בשופר / עיקר ב'פנימיות' הוא קול התקיעה היפה משמעות 'הפסט' / כיצד נעשים מיתוקי הדינים בקולות השופר / לא נבראו רעמים אלא ליישר עקמומיות שבלב / בשמיעת קול שופר מתיישר הלב בלי צורך ברעמים / ע"י שמיעת שופר מתעורר מהשינה ומדבר בתורה בכח גדול / ע"י לימוד בקול זוכרים את הלימוד / כשאשה עקרה מולדת מתגבר כח היראה בעולם / התעוררות מהשינה ע"י השופר מביאה לעשירות דקדושה / כל המעלות הני' לזוכים ע"י שמיעת שופר אצל צדיקי אמת

מצות תקיעת שופר

א. אנחנו מתקרבם ליום ראש השנה - יום הדין והמשפט, עיקר המצוה ביום ראש השנה מדאורייתא, היא מצות תקיעת שופר, וכמו שכתוב (במדבר כט, א): יום תרועה יהיה לכם, כלומר, שם היום הקדוש ראש השנה - קרוי על שם השופר. ובודאי שמצוה זו היא גזירת הכתוב, אבל כמה שנוכל להוציא וללמוד ממצוה זו רמזים לעבודת ה', אנחנו צריכים להתבונן בזה, כדי שנוכל להכין את עצמינו למצוה זו של 'תקיעת שופר'. כי אף שבודאי שיוצאים ידי חובה רק בשמיעת קולות השופר, מ"מ אם נעשה הכנה פנימית, ונדע מה פועלת מצוה זו, נזכה שנקיים מצוה זו בשלמות יותר.

דברי הרמב"ם הנפלאים במצות תקיעת שופר

ב. וקודם כל נביא את הלשון הקדושה של הרמב"ם שרואים שהיא נכתבה ברוח הקודש, והארי"ז' דורש את לשון הרמב"ם על סודות הקבלה, (למרות שרבינו הרמב"ם לא עסק בקבלה, לשון הרמב"ם הוא מאוד מכוונת על פי הקבלה). ואכן יש כאן לרמב"ם לשון מאוד מיוחדת. ובישיבות היו הרבה משננים בעל פה את לשון הרמב"ם הו, כי יש להתבונן בכל תיבה ותיבה שכתב כאן הרמב"ם.

וזה לשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד): "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזרת הכתוב, (וא"כ ואי אפשר להבין את הטעם העמוק שלה, בכל אופן) רמז יש בו, בלומר, 'עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם'. (הלשון 'עורו ישנים' וכו', למרות שנשמע כמו פסוק, זה לא פסוק, אלא זהו לשון הרמב"ם, וכולם מצטטים אותה, ולומדים מכאן שענין השופר - לעורר מהשינה, וכל הכוונות בראש השנה סובבים על ענין של 'עורו ישנים מתרדמתכם').

וממשיך הרמב"ם: ונפשו במעשיכם וחרו בתשובה וזכרו בנראכם - אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל. צריכים להשתדל לזכור את הבורא, כי יש הבלי הזמן, אדם עסוק בעבודה, בבית, אשה ילדים, קניות וסידורים, יש לו הרבה הבלי הזמן שמשכיחים ממנו את הקב"ה. לכן צריך לעשות 'סטופ', וכששומעים את התקיעת שופר לזכור את הבורא ולצאת מהשכחה הנגרמת ע"י הבלי הזמן.

עוד ממשיך הרמב"ם: "הביטו לנפשותיכם והיטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה", עכ"ל. הרמב"ם נותן מוסר מאוד נוקב אך להתעורר על ידי תקיעת שופר, ואומר יסוד גדול: ענין תקיעת שופר - לעורר את האדם מן השינה. ובודאי שלא מדובר כאן באדם שישן ומעירים אותו כפשוטו, אלא הכוונה להעיר מתרדמה רוחנית. הכח של השופר, שהוא מעיר מתרדמה רוחנית.

הטעם שהקב"ה לא ברא לאדם אשה עד שביקש

ג. ויש בענין זה סוד מתורת הקבלה, ונבאר את הדברים: יום ראש השנה שבו נצטוונו על תקיעת שופר, הוא יום השישי של בריאת העולם, היום שבו נברא אדם הראשון. וכתוב במדרש שבהתחלה הקב"ה ברא את האדם ואשתו דו-פרצופיים (ז"א זכר ונקבה מחוברים בגוף אחד). והקב"ה ציוה את אדם הראשון לקרוא שמות לכל החיות והבהמות והעופות וכו'. וכדברי המדרש (בראשית רבה יז, ד) "תזר והעבירן לפניו וזגות, אמר: לכל יש בן ולי אין בן זוג, (בראשית ב, ט): "ולאדם לא מצא עזר כנגדו. (ושואל המדרש): אמתהא, ולמה לא בראה לו תחלה? אלא צפה הקדוש ברוך הוא שהוא עתיד לקרות עליה תיגר, לפיכך לא בראה לו עד שתבעה בפיו, בין שתבעה, מיד (שם ב, כא) "ויפל ה' אלהים תרדמה וגו'", ע"כ. וכך באמת היה, כשהקב"ה שאל אותו למה אכלת מעץ הדעת? אדם ענה (שם ג, יב): "האשה אשר נתת עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל" - ואומרת הגמרא (עבודה זרה ה' ע"ב) 'כאן כפר בטובה' - שהתלונן על האשה שנתן לו הקב"ה. ולכן לא נתן לו אותה הקב"ה עד שיבקש הוא אותה תחילה, כדי שלא יטען על הקב"ה למה ברא לו אותה.

התרדמה שנופלת על האדם בראש השנה

ד. עכ"פ בבריאת האשה כתוב: "ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם, (בארמית 'תרדמה' - נקרא 'דורמיטא', ויש כוונות גבוהות במילה הקדושה הזו) ויישן, ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה, ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה וגו'". זה היה הניתוח הראשון, עכ"פ הניתוח הזה היה בראש השנה על ידי שינה. ודבר זה שייך בכל שנה ושנה אצל כל אדם ואדם מישראל, שיש לנו בחינת שינה בראש השנה, וזו שינה רוחנית כמו שנבאר.

חיזוק לנוסעים לאומן ר"ה אפילו אם לא מרגישים 'אורות'

ה. תמיד אני מחזק על ענין הנסיעה לאומן ראש השנה, כי יש כאלו שאומרים, היינו באומן ולא הרגשנו כל כך אורות וכו' מרגישים 'יבש', ולא כמו האנשים שזוכים להרגיש התעלות מאוד גדולה. ורציתי לומר חיזוק גדול לכל האנשים שלא מרגישים 'אורות' באומן ראש השנה, כי כשעושים לאדם ניתוח, אם הוא לא יהיה בתרדמה, הוא ירגיש את הכאבים של הניתוח, הוא יכול למות בניתוח רק מהכאבים, ולכן עושים למנותח הרדמה, וככל שהניתוח יותר מסובך ועמוק, אז ההרדמה יותר חזקה. כי בניתוחים קלים עושים רק הרדמה מקומית (כמו בטיפולי שיניים), או הרדמה אזורית, אבל בניתוח רציני צריך לעשות הרדמה כללית.

היה ישן, והיה מתעורר ע"י תקיעת השופר, הוא מבין מעט את החסד הגדול שיש לנו, כשאנחנו נמצאים אצלו בראש השנה, ועל זה נאמר (משלי כה, ב): "כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָרָךְ", ואסור להאריך בסוד הזה יותר מדי. ואמרת מעט מזעיר, כדי שנתעורר באיזה מקיף, מי זה הצדיק רבינו הקדוש שזכינו להתחבר אליו, שהוא יכל להתפאר בעצמו שבראש השנה 'הבל' השופר היה מעיר אותו.

האשה הרוחנית - שנוצרת ממך כל שנה בתקיעת שופר

ט. כל יהודי עובר ניתוח בראש השנה, ולמה נועד הניתוח הזה? כדי ליצור לו אישה רוחנית, וגם מי שכבר התחתן בכל שנה אדם מקבל 'אישה רוחנית', האישה הזו היא בחי' (בראשית ב, יח) "לא טוב היות האדם לבדו אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנַגְדּוֹ", ודרשו רז"ל (יבמות סג.) "זכה - עוזרת, לא זכה - מנגדת", ונסביר את הדברים: כל אדם נמצא בתרדמה רוחנית, ובתקיעת שופר - כששומע את קול 'הבל' השופר, שהם האותיות וד"י או"י, כשהוא מתעורר מן השינה, הוא מגלה שנתנו לו אישה רוחנית.

האישה רוחנית הזאת או שהיא בבחינת 'עזר', שהיא עוזרת לך בעבודת ה' במשך כל השנה, בבחינת 'יצר טוב' - שיהיה לך כל הזמן התלהבות וקדושה לעבוד את ה' יתברך. או שח"ו הוא יקבל אישה שהיא 'כנגדו', והוא יעבור התמודדות קשה, במשך השנה כולה. וכל זה נקבע בזמן תקיעת שופר. אמרנו שכל יהודי עובר ניתוח בראש השנה, והניתוח בזמן התרדמה עד תקיעת שופר - שאז זו כבר ההתעוררות, ולפי ההכנה שלך קודם תקיעת שופר, זה מה שקובע איזו אישה רוחנית יתנו לך במשך השנה. האם יהיה לך עזרה גדולה בעבודת ה', או ח"ו ההיפך - קשיים וניסיונות. וכאמור לא מדובר על האשה הגשמית, אלא על פרצוף רוחני שמסייע לאדם והוא נברא מתוך האדם בעצמו. אנחנו נמצאים בחודש אלול, וצריכים לעסוק בתשובה, לא לחכות עד ראש השנה, זה כבר ממש רגע האחרון. ולכן כל הענין של התשובה צריך להיות קודם לכן בחודש אלול.

תקיעת שופר - המלכת הקב"ה עלינו ביראה

י. בהמשך נחזור לענין של התעוררות מהשינה ע"י תקיעת שופר, וקודם לכן נדבר בענין של הפשט. בגמרא בראש השנה (דף טז.) מובא: "תניא וכו', אמר הקב"ה: "אמרו לפני בראש השנה מלכויות, זכרונות, ושופרות. מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות - כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה - ובמה? בשופר." במוסף של ראש השנה אנחנו מוסיפים עוד שלוש ברכות שנקראות מלכויות, זכרונות ושופרות (ובכל ברכה יש 10 פסוקים - מהתורה, נביאים וכתובים). ובמה נמליך את הקב"ה, ויעלה זכרונו לפני? על ידי השופר - כלומר שהשופר הוא ממליך את הקב"ה, והשופר הוא מכניס את הזיכרון שלנו לפני הקב"ה.

בקול השופר יש חרדה שחזקה מפתח

יא. ויש להבין, למה כשממליכים את המלך תוקעים בשופר? והתשובה: יש פסוק מפורסם בנביא (עמוס ג, ו) "אם יתקע שופר בעיר

גם אנחנו עוברים ניתוח, כל ראש השנה, כתוב (דברים ל, ו) "וּמָלֵא ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבַבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ, לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ", אֶת לְבַבְךָ וְאֶת לְבַב - ראשי תיבות אלול, הקב"ה מל את עורלת לבבנו, כל אחד לפי המילה שצריך למול את עורלת הלב שלו, וככל שיש יותר ערלה, כך ניתוח מילת הלב - הוא יותר עמוק ויותר חזק, וממילא התרדמה שצריך לניתוח הזה היא תרדמה יותר חזקה. ולכן אדם שלא הרגיש אורות והתעלות, ידע שזאת משום שהוא עבר ניתוח רוחני רציני, עם התרדמה כללית.

הרבה פעמים את ה'אורות' מרגישים אחרי זמן

ו. והראיה לזה, שהרבה פעמים דוקא אנשים שאמרו שלא הרגישו כל כך אורות בראש השנה, והיו איתי בקשר גם בהמשך השנה, הם אמרו לי למשל בחודש כסליו או בזמן אחר: 'עכשיו אני מרגיש את האומן ראש השנה', ואפילו שכבר עברו חודשיים, אלא שעכשיו הוא מרגיש את הבריאות, את הישועות שנעשו לו בזכות הניתוח שהוא עבר בראש השנה אצל רבינו באומן.

חנה ראשונה ושניה

ז. נחזור לענין, אצל אדם הראשון כתוב במדרש (בראשית רבה י, ז) שבתחילה הקב"ה ברא לאדם את חנה ראשונה בלי שעשה לו תרדמה, והיא התרדמה בבשר וגידים לבד מול עיניו, ואדם הראשון מאס בה (זה הרחיק אותו כשראה אותה איך היא נוצרה), וכיון שכן, כשברא לו הקב"ה את חנה השניה, כתוב: "וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרִדְמָה עַל הָאָדָם, וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצֵּלְעֵתָיו" (פירש"י: 'שלא יראה חתיכת הבשר שממנו נבראת ותתבוה עליו'). כל זה לפי הפשט, אבל יש בזה עומק גדול.

ההתעוררות שיש בהבל השופר

ח. הזוהר והאר"י ז"ל מסבירים, שיש 'תרדמה' בפרצוף זעיר אנפין, ובתרדמה הקב"ה לוקח אחת מצלעותיו כביכול של פרצוף זעיר אנפין, ועושה את נוקביה דזעיר אנפין. ובכוונות השופר על פי סידור הרש"ש עושים את כל העבודה הזאת של הנסירות ולהעיר מהתרדמה, ואז תוקעים בשופר, שהבל השופר - 'הבל' זה מילוי של שם ס"ג. כי יש שם הוי"ה במילוי ס"ג כזה: יו"ד ה"י וא"י ה"י - שעולה 63 (יו"ד - 20 + ה"י - 15 + וא"י - 13 + יו"ד - 15 = 63), אם נוריד מ-63 את האותיות הפשוטות (הוי"ה) שהן 26, יוצא שהמילוי הוא 37 = גימטריא 'הבל', והמילוי הוא אותיות: וד"י או"י. וזהו 'הבל' של קול השופר שמעורר מהשינה. וזה דבר פלא פלאות שכל הכוונות של האר"י ז"ל מיוסדים על דברי הרמב"ם, שהסוד ברמז של תקיעת שופר זה: 'עורו יְשָׁנִים מִשְׁנַתְּכֶם' - שע"פ סוד הכוונה על הפרצוף העליון.

מובא בספר 'שיח שרפי קודש' (ח"א אות רל"ה), שפעם אחת רבינו הקדוש והנורא בראש השנה אמר: 'אם לא הייתם באים אצלי בראש השנה, מה הייתי עושה? הייתי ישן, וכשהיו תוקעים בשופר הייתי מתעורר, ע"כ בקצרה. ומי שיש לו מוחין זכים, ומבין את ההתפארות העצומה שרבינו התפאר כאן - שבראש השנה הוא

ויוצא למשא ומתן, היציאה הזו בעצמה היא בחי' שינה בשביל הלימוד תורה שלו, כי בעסק הוא לא צריך כל כך את המוח כמו שצריך בזמן הלימוד תורה. ורבינו חידש יותר, שאפי' אדם שעוסק בסודות התורה, הניחא של המוחין שלו זה ע"י שילמד פשט, אתה רוצה לישון? תלמד דף היומי עם מפרשים, וזה נחשב שינה לעומת סודות התורה.

להקפיד שלא לישון בראש השנה לפחות עד חצות היום

יד. ואומר רבינו וז"ל: "וזה בחינת תקיעות ראש השנה, פי ראש השנה הוא בחינת שינה בידוע וכו', עכ"ל. יש כאן דבר מעניין: רבינו אומר שר"ה הוא בחי' שינה, למרות שאומר האר"י שראש השנה זה יום שלא טוב לישון בו, ואכן עד חצות יש להקפיד שלא לישון, ולכן קמים כבר מהנץ, כי מהנץ זה הזמן של ההתעוררות מהשינה ע"י השופר, ומרגע שמתחיל מצוות תקיעת שופר, צריך להיזהר שלא לישון. ויש מקילים אחרי חצות לנוח קצת, אבל רק מעט, כי זה יום קדוש ונורא, וחבל מאוד לבזבז אותו על שינה, ושאר דברים.

ע"י תקיעת שופר יש התחדשות המוח לאדם

טו. וממשיך רבינו: "ותקיעות (השופר) הם התעוררות השנה" – שהוא תדוש המוחין מאוד הפנים – ומזה הוא התאדמות פני התוקע שנתעוררו אורות מפנים עליונים". פי, 'התעוררות השינה' פירושו הוא שיש את הארה של הפרצוף העליון שנקרא 'אור פני מלך חיים', ועי"ז אנחנו זוכים בראש השנה להתחדשות המוחין.

למדנו שתי כוונות לתקיעת השופר, א) השופר בא להמליך את הקב"ה ע"י חרדה ויראה. ב) השופר הוא התעוררות השינה, ועל ידי שמיעת קולו זוכים לחכמה עליונה. אנחנו אומרים בתפילת י"ח: 'אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה' – מתי אפשר לזכות למוחין חדשים בחכמת התורה? בשמיעת קול השופר.

בשתוקעים כאן למטה ה' משמיע קול שופר למעלה

טז. כוונה שלישית – יש שופר עליון ויש שופר תחתון. ידוע שכל דבר שעושים כאן למטה, נעשה כנגדו גם כן למעלה. לדוגמא: אם אנחנו לומדים תורה, גם הקב"ה לומד תורה (ע' גיטין ז:). אם אנחנו מתפללים – גם הקב"ה מתפלל (ע' ברכות ז:). ויש עוד חידוש של הזוהר (פר' אמור דף צט:): שאומר (בתרגום ללשון הקודש): פְּשָׁבְנֵי אָדָם שְׁבִים מִחֲטָאֵיהֶם, צְרִיכִים לְהִשְׁפִּיעַ קוֹל שׁוֹפֵר מִמֶּטְהָ, וְאוֹתוֹ קוֹל עוֹלָה לְמַעְלָה, אֲזִי מִתְעוֹרֵר שׁוֹפֵר אַחֵר עֲלִיּוֹן, וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים וּמְסַתְּלָק הַדִּין. וצְרִיכִים לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה בְּשׁוֹפֵר, לְעוֹרֵר שׁוֹפֵר אַחֵר, וְלְהוֹצִיא בְּשׁוֹפֵר הַזֶּה לְמִטְּהָ אוֹתָם קוֹלוֹת, לְהִרְאוֹת שְׁכָל אוֹתָם קוֹלוֹת שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁכָלָם בְּלוּלִים בְּאוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלִיּוֹן, וְתְעוֹרְרוּ לְצֵאתָ, ע"כ.

בינה מקום מיתוק הדינים ודינים מתעוררים ממנה

יז. בספירת ה'בינה' מקום השופר העליון שם מתמתקים הדינים, ולמרות שהבינה שייכת לקו השמאל, כי עשר ספירות מסודרות ב-ג' קווים, בקו האמצעי זה: 'כתר', 'תפארת', 'יסוד', 'מלכות'. קו

וְעַם לֹא יִחַרְדוּ?! כששומרים תקיעת שופר, יש חרדה. מה ההבדל בין פחד לבין חרדה? פחד – אדם יודע ממה הוא מפחד, חרדה – אדם מפחד ולא יודע ממה הוא מפחד, הוא מרגיש חרדה ורעידות בגוף, זעה ושאר תסמיני החרדות. אדם שיש לו פחד הוא יכול להתמודד, כי הוא יודע ממה הוא מפחד, הוא יכול להיזהר מזה וכו', לעומת זאת חרדה זה נעלם מהאדם, ולכן זה הרבה יותר קשה. ולפי זה, יש כח לקול השופר לעשות חרדה כללית אצל כולם. התורה מצוה בפרשת שופטים (דברים יז, טו) "שום תִּשִׁים עֲלֶיךָ מִלֶּךְ", ודורשת הגמ' (כתובות יז) 'כדי שתהיה יראתו על עליך. כלומר ענין המלך – זה שתהיה לך אימת מלכות. ומובא במשנה (אבות ג, ב) "אֲלֵמְלָא מוֹרְאָה שְׁל מְלָכוֹת, אִישׁ אֶת רַעְהוּ חַיִּים בְּלַעוּ" – אם לא יהיה מלך שעושה סדר במדינה, אחד יבלע את השני. כשאנחנו ממליכים את הקב"ה עלינו, צריך שנהיה יראים מהקב"ה, כי צריך להתחיל את עבודת ה' דווקא ביראה, ולכן יום ראש השנה שזה יום של המלכת המלך זהו יום של יראה.

מצינו בזוהר אמור (דף צט) שקורא ליום ראש השנה: 'יצחק' – בחי' 'פחד יצחק' – גבורות, דין ומשפט, ולכן ביום ראש השנה יש את המצוה של תקיעת שופר כדי להמליך את הקב"ה ביראת שמים גדולה. ולפי זה הכוונה הראשונה שאדם צריך לכוון בזמן תקיעת השופר זה יראה מהקב"ה, להלביש בעצמו פחד ורעדה בזמן שהוא שומע את תקיעת השופר, וע"י זה הוא ממליך את הקב"ה עליו.

כשאדם קם מהשינה מתחדשת אמונתו

יב. בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ה, רבינו שם מדבר על ענין השינה, והוא אומר חידוש, ששינה זה לאו רק לישון בלילה, אלא יש כמה בחינות של שינה. קודם כל, שינה זה דבר שמאוד נצרך מאוד לאדם, מה הסיבה? כתוב בפסוק (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רִבָּה אֲמוֹנְתְךָ" – כלומר כדי שאדם יוכל להתחזק באמונה, צריך שיהיה לו את ההתחדשות על ידי השינה ובאמת אחת הבעיות של המוח, שהוא חושב וחושב יותר מדי, וכשהמוח חושב יותר מדי במקומות שהוא לא יכול להשיג ולהבין מחמת קוצר דעתו, האדם יכול לצאת מדעתו ולהגיע לכפירה ח"ו, ולכן צריך לתת למוח לנוח, וזה ענין השינה – הנותנת נייחא למוחין, וכשהמוח נח, האדם יכול לחזור לאמונה.

על הקימה בבוקר אומר הפסוק: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רִבָּה אֲמוֹנְתְךָ", כי על ידי השינה – זכית לאמונה רבה, תוך כדי השינה המוחין מתחדשים וזוכים לאמונה. ולפי"ז יש עצה לאדם שתוקפים אותו מחשבות שמבלבלות אותו, בכל ענין, ובפרט בענייני אמונה, פשוט ללכת לישון, ואף שדוקא אז כשיש הרבה מחשבות קשה לישון, בכל אופן יעשה מה שיוכל כדי לישון, וכשיקום ויתעורר, יהיה במוחין חדשים ורגועים, אחרי נייחא, וירגע מאלו המחשבות.

כמה בחינות של שינה

יג. רבינו מסביר שבחינה זו של 'שינה' מתקיימת לא רק כשאדם יושן כרגיל בגשמיות, כי יש בחי' שינה גם כשאדם עושה דבר שהוא פחות ממה שהוא רגיל לעשות. למשל אדם שלומד תורה

התקיעות האלה? רבינו בליקוטי מוהר"ן (סוף תורה מ"ב) כתב וז"ל: גם זה פחינות תקיעות, כי תקיעה שברים תרועה, הם האבות אברהם יצחק יעקב, וסימנך קש"ת – היינו תקיעה וכו' (וזה פירוש פנימס ח"ג דף רל). וז"ל הזוהר: 'קש"ת' – סימן תקיעה שברים תרועה. ואינון סימן מרפבה דאבהן. תקיעה, דאברהם. שברים, דיצחק. תרועה, דיעקב. דאתמר ביה (במדבר כג, כא) "ותרועת מלך בוי".

כל הקולות של השופר עטופים בקול 'תקיעה' מלפני ואחר

כ. ולפ"ו 'תקיעה' ראשונה – זה אברהם, שברים – זה יצחק, תרועה – זה יעקב, ואז שוב פעם חוזרים בתקיעה אחרונה אל אברהם. וכן בתש"ת: עושים תקיעה – אברהם, שברים – יצחק, ושוב תקיעה אחרונה – אברהם. וכן בתר"ת: תקיעה – אברהם, תרועה – יעקב, ותקיעה אחרונה – אברהם. יוצא שתשר"ת, תש"ת ותר"ת – שיש בהם עשרה קולות, מתוכם שש קולות זה תקיעה (אברהם), שני שברים (יצחק), ושני תרועות (יעקב). ובכל סדר יש תקיעה בהתחלה ובסוף, אברהם עושה עטיפה של סנדויץ' ליצחק וליעקב (בתשר"ת – זה ליצחק ויעקב יחד, בתש"ת – רק ליצחק, ובתר"ת – רק ליעקב), מה הפשט בזה?

אש רוח מים - בשופר

כא. אומר הזוהר (אמור צט), וז"ל: ביהוא שופר סלקא ההוא קלא בלילא באשא ורוחא ומיא, ואתעביד מנייהו קלא תדא. וביאור הדברים: בקול השופר יש ג' יסודות: אש, רוח, מים, עפר. 'אש' – כי מי שתוקע צריך הרבה כוח, וגם הפנים שלו מאדימים – זה הכח של ה'אש' שבשופר. 'רוח' – זה האויר שהתוקע מוציא בשופר. 'מים' – כדי להפיק קול מהשופר, צריך שיהיה לחות באויר שהתוקע תוקע, ובלי זה לא ישמע קול.

הזוהר לא מזכיר את יסוד ה'עפר', אבל יש לומר שגם הוא נמצא כי השופר בעצמו הוא יסוד העפר, בחינת 'מנא דכולהו' (הכלי של כל הג' יסודות הנ"ל שעוברים דרכו), כי על ידי שפוגעים האש רוח מים בדפנות השופר נשמע הקול. אלא שכרגע אנו מתייחסים רק ל-ג' היסודות: אש, רוח, ומים – שהן הבחינות שנמצאות בקול השופר – כנגד אברהם יצחק ויעקב, אברהם מים, יצחק אש, יעקב רוח. והנה למרות שהאש שבשופר הרוח והמים, הם קיימים בכל קול שעושים בשופר, (כי תמיד התוקע מפעיל כח, ופניו מאדימים, ומוציא רוח, ויש לו לחות), אבל אם נתבונן בפרטות 'אש' – זה 'שברים', 'רוח' – זו תרועה, ו'מים' זו התקיעה.

עיקר ב'פנימיות' הוא קול התקיעה היפר משמעות 'הפשט'

כב. יוצא שמתוך עשר קולות צריך לעשות שש תקיעות – אברהם, השייך ליסוד ה'מים', כדי לעשות את התיקון. והסיבה לזה: כל העבודה של השופר הוא 'מיתוק הדינים'. ולכן עיקר הענין בתקיעת שופר – זה התקיעה הפשוטה, שהיא בהתחלה ובסוף. וזה היפר הפשט שהעיקר הוא התרועה שכתובה בתורה (במדבר כט, א): יום תרועה יהיה לכם, רק שאנחנו מסתפקים מה היא, האם היא שברים או תרועה, ולכן כל תרועה צריך לעשות תקיעה לפנייה

ימין: 'זכמה', 'חסד', 'נצח'. קו שמאל: 'בינה', 'גבורה', 'הוד'. ויוצא שהבינה שייכת לקו השמאלי (שיש בו את גם גבורה והוד), אבל באמיתות 'בינה' היא יותר חסד מ'חסד' כיון שהיא האם של ה'חסד', כי החסדים הם יוצאים מ'בינה', ואם כן, היא חסד יותר גבוה, כי בינה זה מוחין. אבל אומר הזוהר שבינה היא המקום ש'דינין מתערין מינה', כי כתוב (משלי ת, יד) "אני בינה לי גבורה" – גבורה זה דין, והביאור הוא: ששורש הדינים הוא בבינה, ומוזה בעצמו נעשה מיתוק הדינים כי הכלל הוא: 'אין הדין נמתק אלא בשורשו' – כלומר, כשאתה רוצה למתק דינים, אתה צריך לעלות לשורש של הדינים שנמצא ב'בינה', ולהמתיק שם את הדין.

למה 'קרו' פסולה לשופר

ית. המשנה בראש השנה (דף כו.) אומרת: 'כל השופרות כשרים, חוץ משל פרה, מפני שהוא קרו', צריך שהשופר יקרא בשם שופר, והיות שאצל הפרה הוא נקרא בשם 'קרו', הוא פסול לתקיעת שופר. ולכאורה יש לשאול, ומה יש בזה שנקרא קרו, סוף סוף זה שופר, ומה הבדל בין שופר של פרה ושור, לבין שופר של איל?

כתוב בזוהר הקדוש, שרבי אבא אמר לרשב"י, הרבה הזמן אני מתייגע להבין את הסוד של השופר, ולא מצליח? עונה לו רבי שמעון (בתרגום ללשון הקודש): זהו ברור הדבר, שישאל צריכים ביום הזה שופר ולא קרו, משום שקרו – הרי נודע באיזה מקום היא, ולהדבק בדין – איננו רוצים. אבל הרי שנינו, בדרים ובמעשים צריכים להראות ולהעיר דברים נסתרים. ומה הפשט בדברי הזוהר? קרו – היא נמצאת בספירת המלכות, בחי' דינא דמלכותא דינא, בחי' גבורות, ולכן אם נתקע בקרו של פרה, ח"ו נעורר דינים עלינו, ולכן חייבים לתקוע דווקא בשופר של איל ולא של פרה שנקרא 'קרו', כדי לא לעורר את הדינים שבמלכות.

עכ"פ העולה מדברי הזוהר (פר' אמור הנ"ל) שבתקיעת השופר יש כח להעמיד כביכול את הקב"ה מכיסא דין לכיסא רחמים. ולפי זה, הכוונה השלישית שמכוונים, שעי"י תקיעת השופר שלנו כאן למטה יפעל שהקב"ה כביכול תוקע בשופר העליון – שהוא בספירת ה'בינה', ועל ידי זה אנחנו ניצלים מכל המקטרגים, כי יושב עלינו בכסא של רחמים. וכלשון הזוהר הנ"ל: וכד יצחק אתתקוף בדינו, בדין עלאין ותתאין מתפנפי לדינא, וכורסייא לדינא אתתקון, ומלפא קדישא יתיב על כורסייא לדינא, ודאין עלמא, בדין (תהלים פא, ד) "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו". וכאין אינון ישראל, דידיעין לסלקא כורסייא לדינא, ולתקנא כורסייא דרחמי. ובמה? בשופר. (ובשיחק מתחזק בדינו, אזי העלוינים והתחתונים מתפנסים לדין, וכסא הדין מתתקון, והמלך הקדוש יושב על כסא דין ודין את העולם, אז "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו". אשריהם ישראל שידעים לסלק כסא הדין ולתקון כסא של רחמים, ובמה? בשופר).

תקיעה - אברהם, שברים - יצחק, תרועה - יעקב

יט. כוונה רביעית – בשופר יש בו שלוש סוגי תקיעות: יש תקיעה, יש שברים, ויש תרועה. בהתחלה עושים תשר"ת – תקיעה, ואח"כ שברים, ואח"כ תרועה, ואז שוב תקיעה. מה הנקודה בסדר של

בתפילת ר"ה: "בקולות וברקים עליהם נגלית, ובקול שופר עליהם הופעת" – אם אדם רוצה להינצל מקולות (רעמים) וברקים – זה ע"י: "ובקול שופר" – כלומר, ע"י שתשמע את קול השופר, תיישר את העקמומיות שבלב שלך. לפי זה הכוונה בשמיעת קול שופר, זה לחתוך את עורלת הלב שלי – רע"מ (רע, ערל, מיכשול), ואני מכון בשמיעת שופר שזה במקום הרעמים שמפחידים.

הבחנה של רעמים, זה לא רק רעמים שיש בחורף, אלא כל יראות נפולות שיש לאדם, שהוא מפחד מכל מיני דברים – זה רעמים, ולכן אדם ששומע את קול שופר בראש השנה מאיש צדיק ירא וחרד, ע"י זה הוא מתנקה מהרע"מ שזה היצר הרע שלו, ולא יצטרך לשמוע קול רעמים כדי ליישר עקמומיות שבלב.

ע"י שמיעת שופר מתעורר מהשינה ומדבר בתורה בכח גדול

כו. הכוונה השישית: רבינו בליקוטי מוהר"ן (ח"א תורה ס' את ט') מסביר שורה של דברים שאדם זוכה על ידי שמיעת קול השופר, שהיא גורמת לו את התעוררות השינה. וזה לשון קיצור ליקוטי מוהר"ן (שהביא את עיקר דברי רבינו): וז"ל: תְּקִיעַת שׁוֹפֵר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, הוּא בְּחִינַת הַתְּעוֹרְרוֹת הַשָּׁנָה (כדברי הרמב"ם 'עורו ישנים מתרדמתכם'), שְׁמִעוֹרְרֵין בְּנֵי הָעוֹלָם מֵהַשָּׁנָה, שְׁלֵא יִבְלוּ יְמֵיהֶם בְּשָׁנָה חֶס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי שְׁמִעוֹרְרֵין אוֹתָם מֵהַשָּׁנָה, נִמְשָׁךְ הַדְּבוּר בְּכַח גְּדוּל, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּטַחֲוֹן, וּפְקִידַת עֲקָרוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוּלָה. וְעַל יְדֵי הַיִּרְאָה נִצְלוּ מִנְּאוּף וּמִהֶבֶל הַיָּפִי וּמִחַן שֶׁל שָׁקָר, וְזוֹכֵין לְאַרְיכוֹת יָמִים דְּקִדְשָׁה, לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב כָּל יוֹם מִימֵי חַיָּו שְׁבָא אַחַר כֶּף בְּתוֹסְפוֹת קִדְשָׁה וְטָהְרָה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֵין לְעֲשִׂירוֹת גְּדוּל דְּקִדְשָׁה, שְׁעַל יְדוֹ זוֹכֵין לְהַתְּבַנְּנוֹת גְּדוּל מְאֹד (בתורה). וְכֵן זֶה זוֹכֵין עַל יְדֵי תְּקִיעוֹת שׁוֹפֵר שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה אֲצֵל הַצְּדִיקֵי אֲמַת שְׂוִדְעֵין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתְּקוּנִים הָאֵלֶּה, ע"כ'.

ע"י לימוד בקול זוכרים את הלימוד

כו. רבינו רומז כאן, שצריך להתפלל וללמוד תורה בקול רם, ולהוציא את המילים בפה ולהשמיע לאוזניו, ולא לקרוא בשקט או בעיניים, כי אז הזיכרון עובד רק חלקי, וכשאדם לומד בקול, הוא יכול לזכור. וכמו אלו שרגילים ללמוד בקול, ולהתפלל בקול, והם כבר לא צריכים סידור כי הם זוכרים את התפילה והתהלים בעל פה, וכן אלו שרגילים ללמוד תורה בקול, הם זוכרים היטב את הלימוד, אבל אדם שלומד בשקט, הוא שוכח את הלימוד וכמובא בגמ' עירובין (דף נד.) בדרשת הפסוק (משלי ד, כב) "כִּי תִיֵּם הֵם לְמַצְאֵיהֶם" – אל תקרי לְמַצְאֵיהֶם, אלא למוציאיהם בפה.

צריך להפסיק עם ההרגל הרע ללמוד רק בעיניים ובלחשיה, שאז אין חיות בלימוד, ולא מתרכזים ולא מבינים כמו שצריך, וכמובן לא זוכרים, צריך להתרגל והכריח את עצמו לקרוא בקול מילה במילה, ואשרי מי שרגיל בדבר זה כבר מקטנות (וגם אז צריך לשמור שלא לאבד את זה). וזה שאומר רבינו: שע"י שאדם מתעורר מהשינה הרוחנית, הוא זוכה לדיבור בכוח גדול, הוא מדבר בתורה ותפילה בכוח. ועל ידי זה נמשך לו ביטחון בה', ואז זוכים למדרגה כזו גבוהה – שהברכה שלך תועיל אפילו לפקוד עקרות.

ותקיעה לאחריה. ומשמע כפי הפשט, שהעיקר היא התרועה בשני האופנים האלו, והתקיעה היא הקול הטפל, כי כל תרועה צריכה תקיעה לפנייה ואחריה. אבל בפנימיות זה בדיוק להיפך, וכרגיל הפשט מכסה על הקבלה ומעלים את סודה. כי באמת העיקר הוא התקיעה דוקא, וכמו שרואים גם בכוונות הרש"ש, שעיקר הכוונות הם בתקיעה הראשונה, ועוד יותר בתקיעה האחרונה, ובשברים ותרועה יש מעט כוונות.

ביצד נעשים מיתקי הדינים בקולות השופר

כג. ולכן בתשר"ת יש שלוש קולות: אברהם, יצחק, ויעקב – תקיעה שברים, תרועה. כי את התיקון לדין שיש ביצחק שברים, ובתרועה של יעקב שמעורב בו רחמים ודין, אנו עושים על ידי תקיעה אחרונה, כי חוזרים שוב לאברהם שהוא 'חסד', וזה ההמתקת הדין שנעשית בשופר. ואז מגיע תשר"ת – שיש בו שברים בחי' יצחק באמצע, ואברהם עוטף אותו מקדימה ומאחורה, ע"י שתוקעים תקיעה תחילה וסוף, וכך ממתקים לו את הדין. וכן תשר"ת – יש תקיעה לפנייה ולאחריה, אפילו שיעקב הוא בחי' רחמים אבל זה עדיין לא חסדים גמורים, כי רחמים זה הממוצע של השילוב של דין וחסד, ולכן מקום יעקב שהוא בתפארת – נקרא 'מקום המשפט', ולכן גם יעקב צריך את המיתוק של אברהם שממתק את יעקב, וגם 'התרועה' – יש לה תקיעה לפנייה ואחריה.

יש לנו פה ממש עבודה שלימה בענין שמיעת קול השופר, וצריכים לכוון בתקיעת השופר, שאנחנו ממתקים את הדינים, וכך צריך לכוון בכל קול, כששומעים תקיעה – זה אברהם חסד, שברים – זה יצחק גבורה, תרועה – זה יעקב תפארת, ובתקיעה האחרונה מכוונים שוב לחסד של אברהם, ושעל ידה מתמתקים כל הדינים.

לא נבראו רעמים אלא ליישר עקמומיות שבלב

כד. כוונה חמישית. אומר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ה' את ג') "מִי שְׁשׁוּמַע תְּקִיעַת שׁוֹפֵר מְאִישׁ יִרָא וְחָרַד, בְּוִדְאֵי לֹא יִדְאָג כָּל הַשָּׁנָה מִרְעָמִים כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בתפילת מוסף): "בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נְגַלִּית, וּבְקוֹל שׁוֹפֵר עֲלֵיהֶם הוֹפְעַת" שְׁבְקוֹל הַשׁוֹפֵר הוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם מְקוֹלוֹת וּבְרָקִים". עכ"ל מה ההסבר בזה? רבינו מביא את הגמרא ברכות (דף נט.) "לא נבראו רעמים – אלא ליישר עקמומיות שבלב" – מה הכוונה? מובא בגמ' בסוכה (דף נב.) שיש שבעה שמות ליצר הרע וכו', וכתב בספר 'קהלת יעקב' (ערכי הארז"ל), שרע"ם זה ר"ת של השמות המרכזיים של יצר הרע, שזה: רע – עירל – מיכשול. ולכן אדם שיש לו עקמומיות בלב, זאת אומרת שיש לו רע"ם דסטרא אחרא בלב.

בשמיעת קול שופר מתיישר הלב בלי צורך ברעמים

כה. ואיך מיישרים את העקמומיות שבלב? הרעמים שבאים מלמעלה, באים לפשט וליישר עקמומיות שבלב – בחי' רע, עירל, מיכשול שיש לו בתוך הלב, וכששומעים רעמים – מקבלים פחד ויראה, ומסתלק היצר הרע. (מי שנקלע לסופת רעמים זה ממש פחד פחדים, והברקים עוד יותר מפחידים ומסוכנים רח"ל). רבינו דורש על הפסוק

הכוונה השלישית: על ידי שתוקעים בשופר כאן למטה, גורמים שיהיה תקיעת השופר העליון, שהקב"ה תוקע בשופר של ה'בינה', וע"י תקיעת השופר העליון – היא כביכול מעלה את הקב"ה מכיסא דין לכיסא רחמים.

הכוונה הרביעית: בתקיעות של השופר יש בחי': אש, רוח, ומים, (אש היא כח התקיעה, רוח – אויר התקיעה, ומים הלחות שיש בתקיעה) וכללנו בהם את האבות תקיעה – אברהם, שברים – יצחק, תרועה – יעקב. וסדר הקולות הוא באופן, ש'התקיעות' עוטפות את 'השברים' ו'התרועה', וכל זה למתק על ידי החסד של אברהם שבתקיעה את הדינים שיש בשברים תרועה.

הכוונה החמישית: קול השופר בא ליישר עקמומיות שבלב. הרעמים שבלב שזו העקמומיות, רע"ם ר"ת – ר"ע, ע"רל, מ'כשול – שמות היצה"ר. כי הרעם הוא בחינת 'גבורות' כמו שכתוב (איוב כו, יד) "וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְּבוֹנֵן" – וע"י שאדם זוכה לשמוע שופר מאדם ירא וחרד – ומתיישר לבו, זוכה להינצל מלפחד מרעמים, ומכל מיני פחדים שהם גם בכלל 'רעמים', כי כבר התיישרה העקמומיות שבלב שלו.

הכוונה השישית: ע"י תקיעת שופר זוכה להתעוררות מהשינה, וזוכה לכל המדרגות שרבינו הזכיר בתורה ס', היינו: ללמוד תורה ולהתפלל בקול רם, ועי"ז זוכה לביטחון דקדושה, וזוכה לפקוד עקרות בתפילתו, שאז מתפשטת 'יראה', וניצול מתאות ניאוף, ומ'הבל יופי הנשים', ו'מחן של שקר', וזוכה לנצל את ימיו בבחינת 'אריכות ימים', וזוכה ל'עשירות דקדושה'. וכל זה על ידי ששומע קול שופר אצל צדיקי האמת. ליראה והוא זוכה לאריכות ימים, וגם זוכה לעשירות דקדושה, וכל זה זוכים על ידי תקיעת השופר. השם יזכה אותנו לכל הדברים הנפלאים הללו, אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

כשאשה עקרה מולדת מתגבר כח היראה בעולם

כח. יצחק אבינו נולד לשרה שהיתה אשה עקרה, ויצחק הוא סוד הגבורות, ולכן כל פעם שנפקדת עקרה יש בחינה של יראה גדולה בעולם, של לידת גבורות. וע"י היראה מכניעים את 'הבל היופי' – וניצולים מתאות מניאוף, ומכל מיני חן של שקר (מה שנקרא פוזות של שקר וכי"ב), וגם זוכים לאריכות ימים דקדושה – שאדם זוכה לנצל את היום שלו להאריך ולהרחיב כל יום מימי חייו (שיהיה לו יום ארוך והוא מנצל אותו בהרבה לימוד ועשייה, ולא שהיום עובר לו בין הידיים) שבא אחר כך בתוספות קדושה וטהרה.

התעוררות מהשינה ע"י השופר מביאה ל'עשיחת דקדושה

כט. ואומר רבינו: שע"י כל זה זוכים לעשירות גדול בקדושה, שעל ידה להתבוננות גדול מאוד בתורה. כלומר, אחרי כל המעלות האלה, רבינו מספר לך על עוד מתנה: 'עשירות דקדושה'. בבחינת (משלי י, כב): "בְּרִפְתָּ ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה", כלומר, שהעשירות לא משגעת את המוח שלך, ולא מוסיפה לך צרות טרדות ועצבות, אלא מוסיפה לך כח להתבונן בעמקות התורה. וזו עשירות דקדושה שזוכים ע"י קול השופר.

כל המעלות הנ"ל זוכים ע"י שמיעת שופר אצל צדיקי אמת

ל. עוד מוסיף ורבינו: יְכַלֵּזָה זֹכֵבִין עַל יְדֵי תְּקִיעוֹת שׁוֹפֵר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲצֵל הַצְּדִיקִי אֲמֵת שֵׁיִדְעִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתְּקוּנִים הָאֵלֶּה. ולומדים מכאן שצריך לשמוע שופר אצל רבינו באומן ראש השנה. וההסבר: כי את כל המדרגות האלה אנחנו לא יודעים איך למשוך אותם, אבל כשנמצאים אצל צדיק האמת בזמן תקיעת שופר, הצדיק מושך לך את כל המעלות והשפע הזה. אז נכון שיש מניעות ויש קשיים לנסוע לאומן להיות אצל צדיק האמת – רבינו הקדוש, וזה לא קל לנסוע – בפרט השנה (ר"ה תשפ"ג עם המלחמה), וגם יש קשיים של ממון וכו', אבל אנחנו נעשה את שלנו, נשתדל להתגבר על הכל כדי להגיע לשמוע קול שופר בעיר אומן, כמו שרבינו ביקש מאיתנו וה' ית' יעשה את שלו.

סיכום

לא. וכעת כדי שנוכל כולנו לצאת עם משהו ביד – נחזור בקצרה על הכוונות שלמדנו היום בענין של השופר ביום ראש השנה:

הכוונה הראשונה: "אמרו לפני מלכויות – כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות – כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, ובמה? בשופר. וזהו ענין המלוכה "שום תשים עליך מלך" – שתהא אימתו עליך, שתהיה לנו יראה בשמיעת השופר, וע"י זה ממליכים את הקב"ה.

הכוונה השנייה: כתוב בפסוק: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רָבָה אֲמוֹנְתָךְ" – השופר מעורר אותנו מהשינה, וע"י התעוררות השינה אנחנו מקבלים מוחין חדשים – בלימוד והבנת התורה. ומקבלים בחינת אשה רוחנית חדשה, ומתפללים שתהיה לנו לעזר בעבודת ה' ולא כנגדנו חס ושלום.